Samit EU - Zapadni Balkan

Deklaracija iz Brisela, 25. novembra 2026. godine

Mi, lideri Evropske unije (EU), uz konsultacije s našim partnerima sa Zapadnog Balkana, danas smo održali ovaj Samit u Briselu i zaključili sljedeće:

1. Današnji Samit, koji se održava nakon uspješnog Samita održanog u Crnoj Gori u junu 2026. godine, ponovo potvrđuje sve veći strateški značaj odnosa između EU i Zapadnog Balkana, kao i koristi koje oni donose našim građanima. Sve nestabilnija geopolitička situacija, obilježena ruskim agresivnim ratom protiv Ukrajine, sukobima na Bliskom istoku i sve intenzivnijom globalnom konkurencijom, naglašava potrebu za sve snažnijim vezama između EU i Zapadnog Balkana.

2. Ponovo ističemo našu punu i nedvosmislenu posvećenost perspektivi članstva Zapadnog Balkana u EU. Budućnost Zapadnog Balkana je u našoj Uniji. Proširenje je realna mogućnost koju treba iskoristiti.

3. Ponovo potvrđujemo važnost proširenja kao geostrateškog ulaganja u evropski mir, sigurnost, stabilnost i prosperitet. Pozivamo sve partnere sa Zapadnog Balkana da ubrzaju provođenje odlučne i kredibilne reforme, naročito u oblasti osnova, te ispune obaveze neophodne za napredak na putu ka EU. Pozdravljamo dinamiku i napredak koji su partneri sa Zapadnog Balkana ostvarili na putu ka EU od posljednjeg samita. U obostranom je interesu ubrzanje procesa pristupanja, zasnovano na kredibilnim reformama partnera, pravičnoj i rigoroznoj uslovljenosti te principu vlastitih zasluga. Istovremeno, a u skladu s Deklaracijom iz Granade, EU treba unaprijediti vlastite pripreme i reforme za proširenu Uniju.

4. Podsjećajući na prethodne deklaracije, ponovo ističemo važnost opredijeljenosti partnera sa Zapadnog Balkana da poštuju evropske vrijednosti i principe, u skladu s međunarodnim pravom, te primat demokratije, temeljnih prava i vrijednosti te vladavine prava. Očekujemo da tu posvećenost pokažu konkretnim djelima, tako što će preuzeti odgovornost i sprovesti neophodne reforme, naročito u oblasti osnova i vladavine prava. Sloboda izražavanja, nezavisni i pluralistički mediji, ravnopravnost spolova i snažna uloga civilnog društva ključni su za osiguranje funkcionalne demokratije. Ponovo pozivamo partnere da garantuju prava pripadnika manjina i jednak tretman za njih. Svako veličanje ratnih zločinaca, negiranje genocida i revizionizam u suprotnosti su s najosnovnijim evropskim vrijednostima. Pozivamo sve partnere sa Zapadnog Balkana da njeguju kulturu poštovanja svih žrtava i solidarnosti s njima, te da poštuju i sprovode presude međunarodnih i domaćih sudova koje se odnose na ratne zločine.

5. Inkluzivna regionalna saradnja, pomirenje i dobrosusjedski odnosi i dalje su ključni za izgradnju zajedničke budućnosti, kao i za provedbu međunarodnih sporazuma u dobroj vjeri i uz opipljive rezultate, uključujući Prespanski sporazum s Grčkom i Ugovor o prijateljstvu, dobrosusjedstvu i saradnji s Bugarskom. Potrebni su odlučni dodatni napori za podsticanje pomirenja i regionalne stabilnosti, kao i za pronalaženje i sprovođenje konačnih, inkluzivnih i obavezujućih rješenja za regionalne i bilateralne sporove partnera i pitanja koja proizlaze iz naslijeđa prošlosti, u skladu sa međunarodnim pravom i utvrđenim principima. To obuhvata rješavanje svih preostalih slučajeva nestalih osoba i otvorenih pitanja u vezi sa ratnim zločinima, čime se osiguravaju odgovornost i pravda. Neophodni su kontinuirani napori relevantnih partnera kako bi se ispunile sve preostale obaveze iz Sporazuma o pitanjima sukcesije i riješila preostala pitanja u vezi sa sukcesijom.

6. Nedostatak normalizacije odnosa između Prištine i Beograda i dalje usporava oba partnera na njihovom evropskom putu. Ponovo potvrđujemo punu podršku dijalogu Beograda i Prištine o normalizaciji odnosa uz posredovanje EU, koji vodi visoki predstavnik uz podršku specijalnog predstavnika EU. Podstičemo oba partnera da iskoriste trenutni politički zamah da konstruktivno učestvuju u dijalogu i bez odlaganja ostvare opipljiv napredak ka potpunom sprovođenju svih postignutih sporazuma. Podrška u okviru Instrumenta za reforme i rast Zapadnog Balkana uslovljena je konstruktivnim angažmanom partnera uz mjerljiv napredak i opipljive rezultate u normalizaciji njihovih odnosa.

7. Ostat ćemo odlučni u podršci sveobuhvatnom, pravednom i trajnom miru u Ukrajini zasnovanom na principima Povelje UN-a i međunarodnog prava, uz čvrste i vjerodostojne sigurnosne garancije za Ukrajinu. Nastavit ćemo pružati sveobuhvatnu podršku Ukrajini i njenom narodu u odbrani suvereniteta i teritorijalnog integriteta Ukrajine od ruskog agresivnog rata, u koordinaciji s partnerima koji dijele iste vrijednosti. Pozdravljamo podršku partnera sa Zapadnog Balkana u ovom nastojanju. Nastavit ćemo ulagati u multilateralizam i sarađivati s partnerima sa Zapadnog Balkana na očuvanju međunarodnog prava. U tom kontekstu, pohvaljujemo ključne principe evropske bezbjednosti usvojene povodom sastanka Evropske političke zajednice 12. novembra 2026. godine.

8. Podsjećajući na prethodne deklaracije, ističemo da usklađivanje partnera sa Zapadnog Balkana sa Zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU (CFSP), uključujući provedbu i primjenu restriktivnih mjera EU te suzbijanje njihovog zaobilaženja, i dalje predstavlja snažan izraz strateškog opredjeljenja naših partnera. Pohvaljujemo one partnere sa Zapadnog Balkana koji se u potpunosti usklađuju sa CFSP-om EU i pozivamo one koji to još nisu učinili da slijede njihov primjer.

9. Naglašavamo obostrani interes za unapređenje saradnje u oblasti sigurnosti i odbrane, o čemu svjedoče naša partnerstva u oblasti sigurnosti i odbrane, kao i dijalozi o sigurnosti i odbrani. EU i Zapadni Balkan opredijeljeni su za nastavak saradnje u okviru Evropskog instrumenta za mir radi jačanja sigurnosti, stabilnosti i otpornosti regiona. EU također pozdravlja doprinose partnera misijama i operacijama u okviru Zajedničke sigurnosne i odbrambene politike EU i raduje se daljnjoj saradnji u tom pogledu.

10. EU nastavlja pružati podršku Zapadnom Balkanu u suzbijanju sajber i drugih hibridnih prijetnji, uključujući manipuliranje informacijama i uplitanje iz inostranstva, usmjerene na podrivanje demokratskih institucija i procesa proširenja, te dodatno jačati saradnju radi izgradnje otpornosti, uključujući putem Centra za sajber kapacitete Zapadnog Balkana (WB3C), pojačane saradnje s Agencijom Evropske unije za sajber sigurnost (ENISA) i Evropskog štita za demokratiju, naročito kroz Evropski centar za demokratsku otpornost.

11. Približavanje partnera Evropskoj uniji već tokom procesa proširenja ostaje strateški fokus. EU potiče partnere da zajedničkim radom maksimalno iskoriste postojeće mogućnosti, dok se razmatraju dodatni prijedlozi za postepenu integraciju, pod uslovom da su usklađeni s relevantnim pravnim tekovinama EU, na reverzibilan način i na osnovu zasluga. Bliža ekonomska integracija ojačat će otpornost lanca snabdijevanja, konkurentnost i ekonomsku sigurnost na obje strane.

12. U tom pogledu pozdravljamo napredak u postepenoj integraciji partnera sa Zapadnog Balkana u jedinstveno tržište EU, na osnovu usklađivanja s relevantnim pravnim tekovinama EU, uz poštovanje integriteta jedinstvenog tržišta te obezbjeđivanje jednakih uslova konkurencije. To naročito uključuje:

- tekući rad na proširenju zone EU za „roming kao kod kuće“ na Zapadni Balkan, čime se građanima omogućava da pozivaju, šalju poruke i koriste mobilne podatke bilo gdje u EU i regionu bez dodatnih troškova;
- učešće četiri partnera u shemama Jedinstvenog područja plaćanja u eurima (SEPA), uz nedavno podneseni zahtjev za pristupanje, što ukazuje na pozitivan zamah ka daljnjem proširenju njegovog geografskog obuhvata;
- uvođenje regionalnih sistema za instant plaćanja zasnovanih na tehnologiji Eurosistema TARGET Instant Payment Settlement (TIPS), čime se omogućavaju brža i pristupačnija plaćanja te veća finansijska integracija;
- poticanje razmjene tehničkih znanja i iskustava radi razvoja industrijskih dijaloga u okviru inicijative za put prema jedinstvenom tržištu, proširenje zelenih traka EU – Zapadni Balkan te modernizaciju i usklađivanje graničnih prijelaza;
- pridruživanje digitalnim inicijativama ili njihovo repliciranje, kao što su centri za digitalne inovacije i EU digitalni identifikacioni novčanik, kao i dovršetak uspostavljanja 500 javnih WiFi pristupnih tačaka u regionu u okviru inicijative WiFi4WB;
- osnivanje Akademije jedinstvenog tržišta, koja će ojačati administrativne kapacitete i pružiti mogućnosti za učenje državama članicama EU i partnerima sa Zapadnog Balkana.

13. Potencijal Plana rasta da ubrza socioekonomsku konvergenciju između Zapadnog Balkana i EU zavisi od toga hoće li naši partneri djelotvorno sprovesti reforme povezane s EU. Plan rasta, koji obuhvata do 6 milijardi eura za reforme i investicije, ima potencijal da ubrza ekonomski rast u regionu tokom naredne decenije. To se pridodaje iznosu od 29 milijardi eura koji se realizuje kroz Ekonomski i investicioni plan.

14. EU ponovo poziva partnere sa Zapadnog Balkana da pravovremenom provedbom reformi maksimalno iskoriste ovu priliku bez presedana, koja ulazi u završnu fazu. Konstatujemo da su neki partneri sa Zapadnog Balkana završili ili su na putu da završe reformske korake planirane za prva četiri šestomjesečna izvještajna perioda Instrumenta za reforme i rast, te potičemo sve partnere da intenziviraju svoje napore.

15. EU ističe važnost nastavka provedbe Zajedničkog regionalnog tržišta uz koordinaciju Vijeća za regionalnu saradnju i konstruktivne saradnje u okviru Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA). Potičemo dalje napore za uklanjanje preostalih prepreka u trgovini unutar regiona i pojednostavljenje trgovinskih procedura, posebno kako bi se malim i srednjim preduzećima olakšao pristup tržištu. Zajedničko regionalno tržište predstavlja odskočnu dasku ka jedinstvenom tržištu EU.

16. EU će nastaviti podržavati jačanje povezanosti unutar regiona i s EU, uključujući oblasti energetike, transporta i digitalne povezanosti, kao i tekuće napore na diverzifikaciji izvora i ruta snabdijevanja energijom. Ovo će povećati našu energetsku sigurnost i smanjiti zavisnosti, putem jačih prekograničnih interkonekcija, diversifikovanih pravaca snabdijevanja i ulaganja u energetsku infrastrukturu. EU će nastaviti doprinositi energetskoj tranziciji i razvoju infrastrukture na Zapadnom Balkanu. Partneri sa Zapadnog Balkana nalaze se u središtu transportnog koridora Zapadni Balkan – istočni Mediteran, uključujući strateški važan Koridor VIII koji povezuje Jadransko i Crno more. Potičemo partnere sa Zapadnog Balkana da ostvare odlučan napredak ka njegovom dovršetku u skladu s Planom rada iz septembra 2026. godine, pravovremeno koristeći podršku EU.

17. Isto tako, djelotvorna saradnja u oblasti upravljanja migracijama i dalje je od ključnog značaja, uključujući podršku EU u upravljanju migracionim izazovima duž zapadnobalkanske rute. Potrebne su dodatne mjere partnera sa Zapadnog Balkana kako bi u potpunosti uskladili svoju viznu politiku s politikom EU, spriječili i suzbili krijumčarenje migranata i trgovinu ljudima, dodatno ojačali upravljanje granicama, unaprijedili sisteme azila i prijema, te poboljšali povratak u zemlje porijekla. EU će nastaviti da podržava partnere sa Zapadnog Balkana u njihovim naporima da ojačaju operativnu saradnju sa relevantnim agencijama EU, između ostalog, sa Frontexom i Agencijom EU za azil, kao i sa trećim zemljama, u skladu sa pravom EU i međunarodnim pravom.

18. Zajednički napori trebaju se nastaviti i na sprečavanju i suzbijanju korupcije, trgovine drogom i svih oblika teškog i organizovanog kriminala, kao i na sprečavanju i suzbijanju terorizma i nasilnog ekstremizma, u skladu s novim Zajedničkim akcionim planom. EU i Zapadni Balkan trebaju nastaviti unapređivati rad zasnovan na uravnoteženom i sveobuhvatnom pristupu izazovima povezanim s drogama koji se zasniva na dokazima, te na jačanju međunarodne saradnje i partnerstava, uključujući sinergiju s radom Evropske koalicije protiv droga (ECAD), naročito u cilju borbe protiv trgovine drogom i nezakonite trgovine prekursorima.

19. Djelotvorna strateška komunikacija EU i partnera sa Zapadnog Balkana, uključujući komunikaciju o koristima proširenja i postepene integracije, i dalje je od ključnog značaja. Računamo na partnere sa Zapadnog Balkana da svojim građanima prenesu da EU ostaje glavni investitor i trgovinski partner regiona, kao i njegov najveći pružalac finansijske pomoći i pouzdan sigurnosni partner. Osim toga, EU doprinosi stabilnosti i sigurnosti širom Evrope.

20. Pozdravljamo usaglašenost[1] naših partnera sa Zapadnog Balkana s ovom deklaracijom.

---

[1] Srbija se nije usaglasila.